

Analysegruppa

Analysegruppe lagar analyser, samanlikningar og rapportar til universitetsleiinga om trendar, rammer og utviklingstrekk som er aktuelle for å gjennomføre UiBs strategi.

Analysegruppas medlemmar: Ingar Myking, Steinar Vestad, Bjug Olav Bøyum, Svein Jarle Nymark, Gry Flatabø og Susanne Mikki.

Rekordhøy bruk av Erasmus+-avtalene – og Italia på topp

I 2022 har aktiviteten innfor studentmobilitet tatt seg tilbake til normalen før pandemien, og vel så det.

I vårsemesteret var det mulig å reise til de fleste land UiB har avtaler med, mens det i høstsemesteret bare var Kina som fortsatt var stengt for innreise. Interessen for utveksling har vært stor gjennom hele pandemien, og foreløpige tall viser at ca. 820 studenter fullførte et utvekslingsopphold i løpet av fjoråret.

Variasjoner mellom kullene

Begrensningene de siste årene gjør likevel at noen kull har hatt få muligheter til å reise ut, og tydeligst ser vi dette for studentene som gikk ut med grad i løpet av 2021, her var det kun 10 prosent som hadde et utvekslingsopphold som del av graden. Høyest er andelen blant studentene på de lengste programmene, mens den er tilsvarende lav på masternivå hvor det er vanskeligere å innpasse et utvekslingsopphold i det spesialiserte og kortvarige studieløpet.

Tabell 1 Andel kandidater med utveksling som del av graden. Kilde: STAR

NSD nivå	Årstall							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
B3 Bachelor 3 år	25%	26%	24%	21%	21%	23%	8%	14%
B4 Bachelor 4 år	14%	17%	5%	19%	15%	33%	8%	16%
M2 Master 2 år	5%	9%	7%	6%	7%	6%	4%	4%
M5 Master 5 år	38%	40%	34%	37%	40%	33%	16%	26%
PR Profesjonsstudium	43%	36%	40%	39%	32%	32%	36%	20%
Grand Total	23%	24%	22%	21%	21%	21%	10%	14%

Erasmus+ vokser

Videre ser vi en dreining i søknader mot avtaler innenfor Erasmus+. Mens andelen som benyttet seg av Erasmus+-avtalene lå på ca. 40 prosent i årene før 2020, er andelen i 2022 hele 70 prosent. Dette bidrar til at Kunnskapsdepartementets styringsparameter for andel utreisende utvekslingsstudenter på Erasmus+ av totalt antall studenter passerer tre prosent, noe som i realiteten er en dobling fra tidligere nivå.

Tabell 2 Andel utreisende studenter på Erasmus +, andel av totalt antall studenter. Kun opphold på minst tre måneder regnes med. Kilde: DBH/FS (2022). Antall studenter = registrerte studenter høst (egenfinansierte)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
UiB totalt	1,59	1,54	1,64	1,94	1,33	1,15	3,03

«Surfestudenten» på hell

Sammenlignet med 2019, som må sies å være det siste normalåret før pandemien, er det endringer i hvor studentene reiste. Spesielt Australia faller kraftig. Kun fem prosent av utvekslingsstudentene reiste hit i 2022, mens Italia var den mest populære destinasjonen.

Tabell 3 Utveksling, andel av utreisende studenter fordelt på destinasjon (Erasmus+, Nordplus og bilaterale avtaler). Kilde: FS

Land	Årstall	
	2019	2022
Italia	3 %	12 %
Storbritannia og Nord-Irland	15 %	11 %
USA	7 %	10 %
Spania	2 %	9 %
Danmark	7 %	9 %
Frankrike	6 %	8 %
Australia	15 %	5 %
Nederland	6 %	5 %
Sverige	2 %	4 %
Tyskland	6 %	4 %

Universitetsnettverkene påvirker

Årsaken er en sterk økning i antallet studenter som reiste til Universitetet i Padova. Foreløpige tall viser at ca. 45 studenter har fullført et opphold ved denne institusjonen i løpet av 2022. Universitetet er en del av ARQUS-alliansen som UiB gikk ut av i 2022. Vi ser også en økning for Universitetet i Granada som bidrar til at andelen som reiser til Spania øker.

Tabell 4 Utreisende utvekslingsstudenter til ARQUS-partnere (første periode). Kilde: FS

Institusjon	2018	2019	2020	2021	2022
Universidad de Granada	2			8	19
Università degli Studi di Padova	6	4		6	44
Universität Graz					4
Vilniaus Universitetas				3	
Totalsum	8	4	0	17	67

For innreisende studenter fra ARQUS-institusjonene er det også en dobling siden 2018, men her har det vært en større aktivitet også før samarbeidet i universitetsalliansen.

Tabell 5 Innreisende utvekslingsstudenter fra ARQUS-partnere (første periode). Kilde: FS

Institusjon	2018	2019	2020	2021	2022
Universidad de Granada	4	4	6	4	13
Università degli Studi di Padova	8	9	10	16	24
Université Claude Bernard Lyon 1			3	6	4
Universität Graz	7	6	5	8	16
Universität Leipzig	13	4	4	7	13

Vilniaus Universitetas	7	7	4	10	8
Totalsum	39	30	32	51	78

Eksternfinansierte prosjekt i EU og Forskningsrådet: 2022 oppsummert

Forskningsrådet blei i 2022 sterkt merka av store kutt i løyvingane frå Kunnskapsdepartementet. Innan EU-finansiert forskning har UiB hatt ei god utvikling og har særleg stort gjennomslag i ERC.

Ved utgangen av 2022 hadde UiB fått innvilga 33 prosjekt i Horisont Europa, og har ei samla tilslagsrate på 21 prosent i det nye rammeprogrammet. Tilslagsraten er på nivå med det samla resultatet for Horisont 2020, der UiB låg noko høgare enn dei andre norske universiteta, og høgt i internasjonal samanheng.

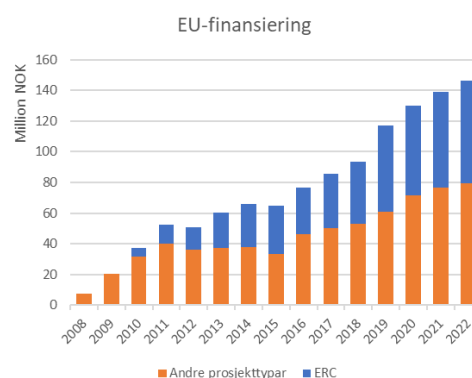
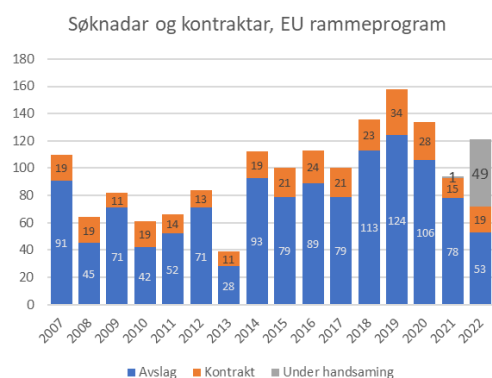
Utlysingsår	Kontrakt	Avslag	Under handsaming	Søknader totalt	Tildelt beløp, mill. €	Tilslagsrate
2021		14	74	1	8 449	16 %
Andre		11	47		2 950	19 %
ERC		3	27	1	5 500	10 %
2022		19	53	49	11 001	26 %
Andre		14	26	29	5 916	35 %
ERC		5	27	20	5 084	16 %
Totalsum		33	127	50	19 379	21 %

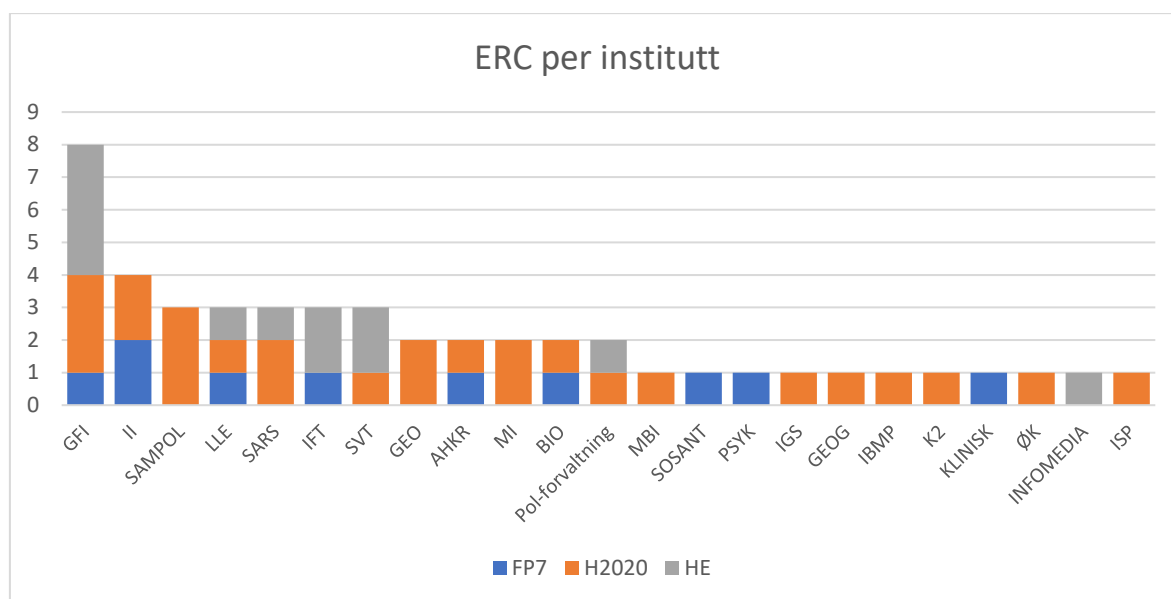
Kjelde: UIB

Totalt har det likevel vore ein nedgang i totale tal på søknadar og tildelte prosjekt jamført med den mest aktive perioden 2018-2020. Det er særleg Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) og deltaking i tematiske utlysingar som har hatt nedgang, som dels har blitt forklart ved pandemi og dels ved overgang til nytt rammeprogram.

ERC-framgang

Når det gjeld ERC-tildelingar (European Research Council) er utviklinga annleis for UiB. Her har det vore ein sterk vekst i søknader særleg i 2022. I 2022 blei UiB tildelt heile åtte ERC, som er det høgste talet sidan ordninga blei etablert. I 2022 var det og registrert rekordhøg søknad til ERC. Sjølv om talet på prosjekt er relativt lågt, utgjør ERC nær halvparten av UiB sine inntekter frå EU. I høve til dei andre større universiteta er søknadsvolumet til UiB framleis moderat, med ca 1/3 av søknadsvolumet til UiO og 25 prosent av UiO sitt tal på signerte kontraktar i Horisont Europa per 1.2.2023.

Ser ein på ERC-gjennomslag over tid har UiB har hatt ei god utvikling. I det 7. rammeprogrammet (FP7) fekk UiB 10 stipend fordelt på åtte institutt. I Horisont 2020-perioden (H2020) oppnådde UiB 26 ERC fordelt på 17 institutt. To år ut i det niande rammeprogrammet, Horisont Europa (HE) er det oppnådd 12 tildelingar fordelt på sju institutt, inkludert fire som er offentleggjort i 2023 og ikkje inngår i tabellane framanfor. Institutt for politikk og forvaltning er no på linje med Informatikk som instituttet med nest flest tildelingar over tid, medan Geofysisk institutt har klart flest.

Forskarprosjekt og Banebrytande forskning i Forskingsrådet

Søknadsprosessane til Forskingsrådet var i 2022 sterkt merka av store kutt frå Kunnskapsdepartementet (KD). Sektoren merka godt ein 20 prosent reduksjon i tildelingar i høve til dei første utlysingane. For UiB sin del gjekk talet på finansierte forskarprosjekt ned frå 39 i 2021 til 25 i 2022, og totalverdien av dei tildelte prosjekta gjekk ned til 275 millionar kroner, frå 338 millionar kroner i 2022 (447 dersom vi inkluderer løyvingar gjennom det som blir kalla Fellesløftet).

	2021		2022	
	Søknad	Tildeling	Søknad	Tildeling
Forskerprosjekt	277	39	248	25
Tematisk		13		11
Fripro		26		14
Sentre, infrastruktur	7	1	3	3
Innovasjon, KSP	22	8	26	7
Annet	52	31	61	15
Totalsum	358	79	338	50

Av stønadsformane for enkeltprosjekt i Forskingsrådet er det dei særskilde tildelingane under kategorien Banebrytande forskning (tidlegare FRIPRO) som er viktig for grunnforskingstiljøa, fordi dei gjev langsiktig støtte til frie, forskarinitierte prosjekt med stort potensiale for vitenskaplege gjennombrøt.

UiB vart i årets søknadsrunde tildelt 14 slike banebrytande prosjekt. Dette er sju færre enn tildelinga i 2021. 12 av prosjekta var ordinære forskarprosjekt, eit vart tildelt under ordninga Unge forskartalent, og eit under ordninga Internasjonale mobilitetsprosjekt.

UiB nest høgst i Norge

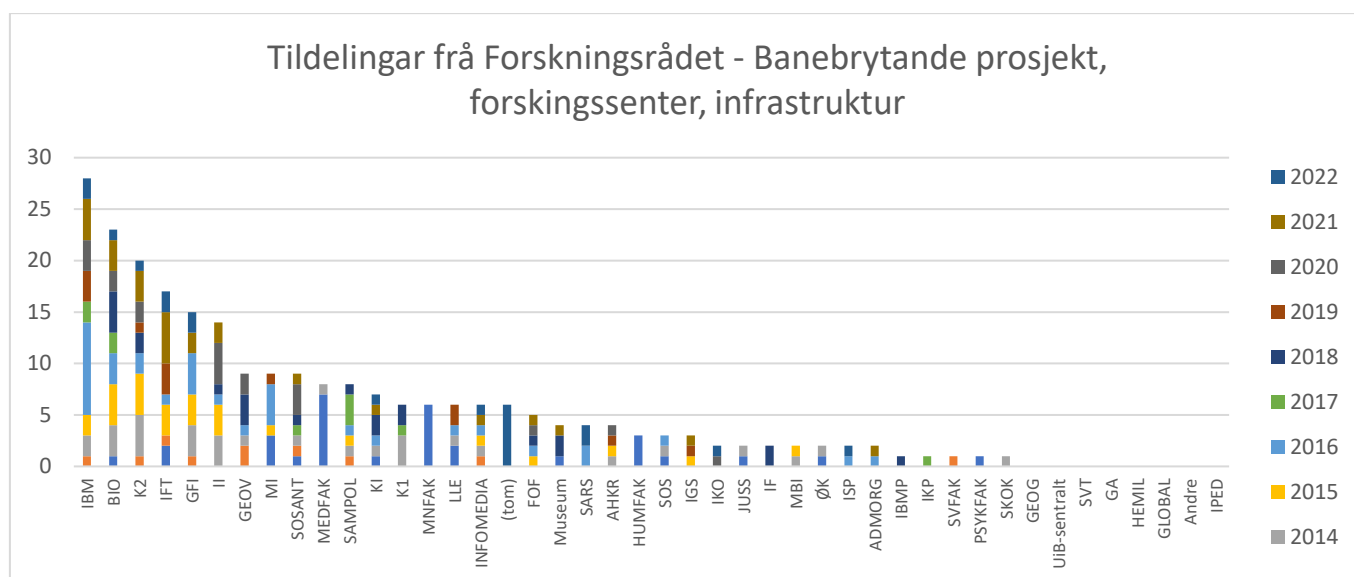
UiB fekk det nest høgste talet på tildelingar i Norge, etter UiO med 24 prosjekt. For UiB innebar dette ein nedgang i tildelingar på 33 prosent i høve til 2021. Dei andre store universiteta fekk ei større reduksjon, på over -47% for både UiO og NTNU. Forskingsrådet anslår at 5,3 prosent av alle søknadene som vart handsama under Banebrytande prosjekt fekk løyvingar, eit rekordlågt tal.

Tabell tildelingar Banebrytande forskning (FRIPRO) 2020 – 2022 (UiO, UiB NTNU, andre)

FRIPRO	2020	2021	2022	Endring 21-22
UIO	50	47	25	-47 %
Forskerprosjekt	34	28	12	-57 %
Mobilitetsstipend	5	4	3	-25 %
Unge forskertalent	11	15	10	-33 %
UIB	18	21	14	-33 %
Forskerprosjekt	11	18	12	-33 %
Mobilitetsstipend	4		1	
Unge forskertalent	3	3	1	-67 %
NTNU	17	19	10	-47 %
Forskerprosjekt	12	6	8	33 %
Mobilitetsstipend	1	4		-100 %
Unge forskertalent	4	9	2	-78 %
Andre (44 institusjoner)	53	50	33	-34 %
Forskerprosjekt	28	30	20	-33 %
Mobilitetsstipend	3	4		-100 %
Unge forskertalent	22	16	13	-19 %
Totalsum	138	137	82	-40 %

Fleire unge forskartalent

Unge forskartalent er ei særskild viktig ordning fordi det gjev store ressursar for forskarar til å utvikle sterke vitenskaplege arbeid tidleg i karrieren, og skapar eit godt grunnlag for å oppnå vidare støtte til forskning frå Forskingsrådet og EU. Forskarar ved UiB har ikkje hatt stort gjennomslag i ordninga dei seinare åra, medan UiO tek den klart største delen av stipenda. Ei positiv utvikling er at yngre forskarar ved UiB sendte eit rekordhøgt tal på prosjektforslag i 2022. For 2023 er det planlagt eit tiltak der sterke søknader blir vidareutvikla for prosjektforslag til ERCs «starting grants».

Fleire fagmiljø deltek i konkurransen om frie forskingsmidlar i Forskningsrådet, enn i konkurransen om ERC. Dei mest aktive fakulteta er Med og Matnat.

UiBs publisering får drahjelp fra eksterntfinansiert forskning

I 2021 krediterte 32 prosent av UiBs publikasjoner Norges forskningsråd (NFR) som en finansieringskilde, 14 prosent krediterte EU, og fire prosent krediterte Trond Mohn Stiftelse (TMS).

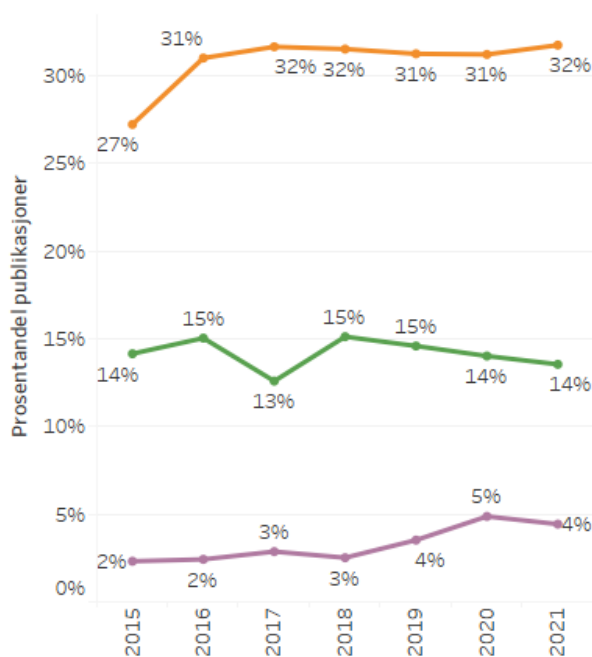
Disse tallene er relativt lik de andre BOTT-institusjonene (UiO, NTNU og UiT), hvor andel publikasjoner for NFR og EU var henholdsvis 35 prosent og 14 prosent ved UiO, 34 prosent og 10 prosent ved NTNU, og 27 prosent og 10 prosent ved UiT i 2021.

Betydelig økning av EU-finansierte prosjekter

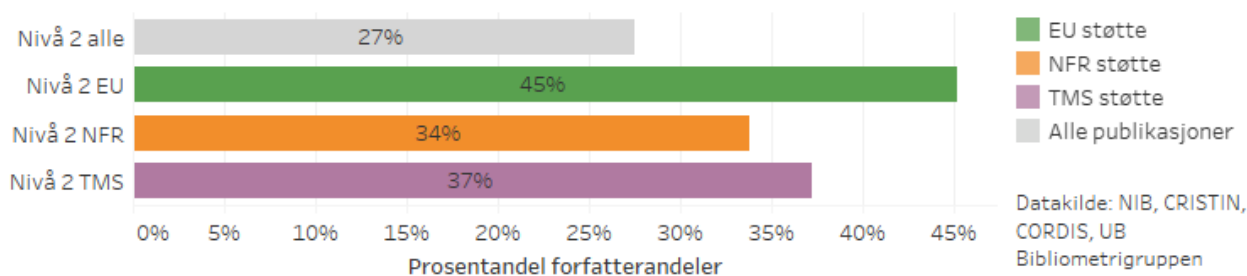
Det har vært en betydelig økning i deltakelse i EU-finansierte prosjekt det siste tiåret, men vi ser imidlertid ikke en økning i andel publikasjoner medfinansiert av EU. Antall EU-medfinansierte publikasjoner har i tillegg økt i takt med den totale publiseringen ved UiB, fra 421 publikasjoner i 2015 til 504 publikasjoner i 2021. En mulig årsak er at publikasjoner med hyperforfatterskap (her definert som >50 forfattere) kan gjøre trender mindre synlig. Om disse holdes utenfor, finner vi en liten økning i andelen EU-medfinansierte publikasjoner, fra 10 prosent (2015-2017) til 12 prosent (2018-2021).

Publiseringnivå

Finansieringskilde påvirker forfatterandeler på nivå 2. Nivå-2 andelen for NFR-støttede publikasjoner lå på 34 prosent i 2021, som er sju prosentpoeng høyere enn ved UiB totalt. EU-støttede publikasjoner skårer enda høyere, med 45 prosent på nivå-2. Også grad av internasjonalt samforfatterskap og åpen publisering var høyere for publikasjoner som krediterer NFR (67 prosent internasjonalt, 90 prosent tidsskiftpublikasjoner åpen) og EU (88 prosent internasjonalt, 90 prosent tidsskiftpublikasjoner åpen). Til sammenligning ligger UiBs gjennomsnittet på 61 prosent internasjonalt og 82 prosent åpen (2021).

Andel UiB publikasjoner som krediterer NFR (oransje), EU (grønn) og eller TMS (lilla) fra 2015-2021. Kilde: Cordis, Cristin/DUCT, NIB, Bibliometrigruppen ved UB.

Andel UiB forfatterandeler som ligger på nivå-2 (2021): alle publikasjoner (grå) sett mot andel i publikasjoner som krediterer NFR, EU og TMS. Kilde: Cordis, Cristin/DUCT, NIB, Bibliometrigruppen ved UB.

Datagrunnlaget

Datagrunnlaget er hentet fra tre kilder: Cristin, Cordis (EU) og Web of Science, via Norsk Infrastruktur for Bibliometri (NIB/WoS). For NFR er informasjon om medfinansierer rimelig godt dekket i Cristin, siden NFR krever en slik registrering der. Andre derimot mangler gjerne denne informasjonen. For EU er derfor Cordis brukt, og for å fullstendiggjøre bildet er det hentet opplysning om finansjør også fra NIB/WoS, blant annet direkte fra «Acknowledgement» på selve publikasjonen. Det er noen begrensninger med disse data. Mens de to første kildene inkluderer bokpublisering, inkluderer sistnevnte kun artikler. Det er også per i dag ikke mulig å skille mellom midler tildelt forfatter ved UiB og midler tildelt til en medforfatter fra en annen institusjon. Med forbehold om at datagrunnlaget fortsatt kan være noe mangelfullt, og en viss

underrapportering må regnes med, viser analysen at den eksternfinansierte forskningen er en viktig bærebjelke for forskningen ved UiB.

UiBs budsjett: Svekket grunnbevilgning ved UiB

Sammenlignet med 2019, som er siste normalår før pandemien, er veksten i UiBs samlede inntekter og kostnader på nivå med den generelle lønns- og prisveksten i perioden. Innenfor dette er grunnbevilgningen (GB) svekket og bidrags- og oppdragsinntekter (BOA) styrket.

2022 har vært et ressursmessig krevende år preget av flere usikkerheter som rammekutt, energikostnader, økt lønns- og prisstigning, situasjonen i NFR samt usikkerhet rundt korona-studieplasser. Det var budsjettet med å bygge ned hele overføringen på 132,9 mill. kroner fra 2021 i løpet av året. Resultatet ved UiB ble bedre enn forutsatt både på grunnbevilgningen og bidrags- og oppdragsfinansierte aktiviteten, og overføringen ble ikke bygget ned like mye som budsjettet.

Grunnbevilgningsøkonomien og overføringer

Regnskapet for 2022 viser at både inntekter og kostnader ble høyere enn budsjettet. Resultatet og overføringene til 2023 ble også høyere enn planlagt.

Hovedtall grunnbevilgningen (GB) 2022 (i mill. kroner)

	Årsbudsjett	Budsjett hittil i år	Regnskap hittil i år	Avvik hittil i år	Avvik hittil i %
Inntekter	-4 231,8	-4 231,8	-4 355,5	123,8	2,9%
Kostnader	4 364,6	4 364,6	4 420,4	-55,8	-1,3%
Sum totalt	132,9	132,9	64,9	68,0	51,2%

Inntektene ble 123,8 mill. kroner (2,9 %) høyere enn budsjettet. Det skyldes hovedsakelig lavere investeringer enn budsjettet (bokføres som utsatt bevilgning og reduserer inntekten) og salg av bygg. Kostnadene ble 55,8 mill. kroner (1,3 %) høyere enn ventet. Sammenlignet med opprinnelig budsjett er det største avviket knyttet til energikostnader, en økning som ble håndtert ved å omdisponere midler fra sentrale avsetninger. Av andre avvik er det særlig reparasjon og vedlikehold, leiekostnader og kjøp av tjenester som har et visst omfang

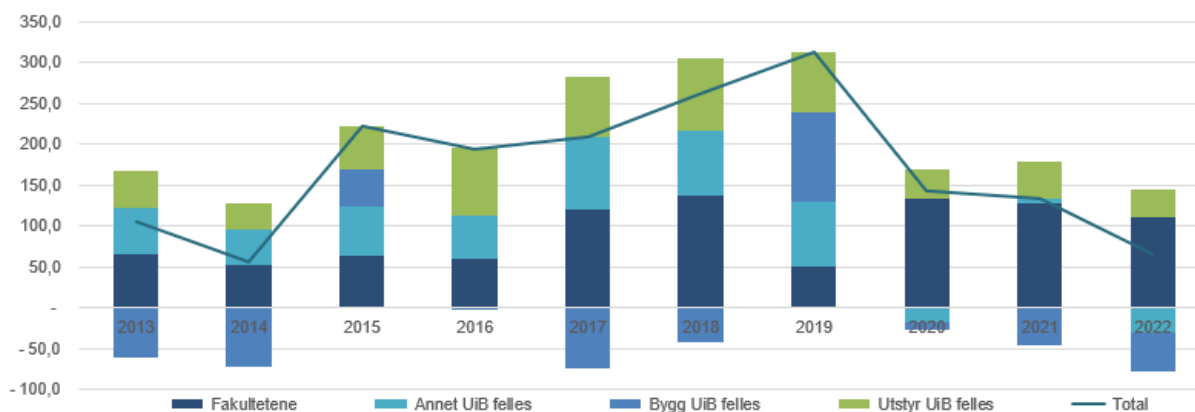
Sammenlignet med 2021 er inntektene omtrent uendret. På kostnadssiden har det vært en økning fra 2021 på 1,3 prosent. Endringen på kostnadssiden er sammensatt og består blant annet av en økning på grunn av prisvekst, en antatt kostnadsreduksjon på grunn av lavere aktivitet på GB og en betydelig kostnadsreduksjon som følger av økt BOA-aktivitet.

Overføringene går ned

Utviklingen i overføringene følges særskilt og figuren under viser hvordan de har utviklet seg de siste 10 årene. Sammenlignet med 2021 har overføringene blitt redusert med 66,9 mill. kroner, fra 132,9 mill. til 66 mill. kroner. Overføringen er satt sammen av 111,4 mill. kroner (redusert fra 127,8 mil. kroner) ved fakultetene og en negativ overføring på 45,4 mill. kroner ved UiB felles (redusert fra 5,1 mill. kroner). Overføringen i 2022 er den laveste på 8 år og er den nest laveste siste 20 år.

Utvikling i overførte midler fra 2013 - 2022 (GB)

Bidrag- og oppdragsfinansiering

BOA-inntektene i 2022 ble 1 301,9 mill. kroner. Det er både høyere enn budsjettet og høyere enn i 2021.

Status inntekter bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (i mill. kroner)

	Årsbudsjett	Budsjett hittil i år	Regnskap hittil i år	Avvik hittil i år	Avvik hittil i %
NFR	-582,2	-582,2	-594,5	12,3	2,1%
EU	-177,8	-177,8	-171,0	-6,8	-3,8%
Andre	-444,2	-444,2	-536,5	92,3	20,8%
Sum totalt	-1 204,2	-1 204,2	-1 301,9	97,7	8,1%

Inntektene er 242,8 mill. kroner (22,9 %) høyere enn i 2021. Til sammenligning var det en reduksjon i inntekten både fra 2020 til 2021 og fra 2019 til 2020.

Veksten fra 2021 kan gjenspeile en reell vekst, men det er sannsynligvis også en opphenting av aktivitet etter to år med pandemi og unormalt lav aktivitet. Inntektene i 2022 er høyere enn man kunne forvente dersom man legger til grunn 2019-inntekten justert for lønns- og prisvekst. Samtidig har det vært lavere inntekt enn normalt i 2020 og 2021, og veksten utover lønns- og prisjustering kan derfor være en opphenting av to år med midlertidig lavere inntekt. I så fall kan det være rimelig å vente at inntekten vil bli lavere i 2023. Sannsynligvis er det en kombinasjon av opphenting, reell vekst og at flere enheter har kommet mer à jour med regnskapsføringen på BOA.

I løpet av året har det vært usikkerhet knyttet til tildelinger fra NFR, men som tabellen over viser har inntektene fra NFR vært litt høyere enn budsjettet i 2022, og utsiktene virker bedre enn tidligere fryktet.

Tempoet i vitenskapelig fremgang er på nedadgående

Analyserte data fra 45 millioner vitenskapelige artikler og fire millioner patenter over seks tiår antyder at vitenskap og teknologi blir stadig mindre nyskapende til tross for en enorm vekst i forskningsproduksjonen, ifølge [artikkel i Nature](#).

Artikkelen skiller mellom bidrag som forbedrer eksisterende kunnskapsstrømmer, og de som utfordre (disrupt) eksisterende kunnskap og driver vitenskap og teknologi i nye retninger. Forskerne bak artikkelen måler det de kaller «disruptivness» ved hjelp av et verktøy kalt CD-indeksen. Indeksen måler hvordan artikler og patenter endrer nettverk av siteringer i vitenskap og teknologi.

Vekst i volum

Til tross for eksponentiell vekst i volumet av ny vitenskapelig og teknologisk kunnskap, forhold som burde være «modne for store fremskritt» - fant de at forholdsvis flere artikler og patenter har mindre sannsynlighet for å være «disruptive» og mer sannsynlig å konsolidere nå enn tidligere. " Fallet i skår på «disruptivitet» for artikler varierte fra 92 prosent for samfunnsvitenskap til 100 prosent for naturvitenskap mellom 1945 og 2010. For patenter varierte nedgangen i skår mellom 1980 og 2010 fra 78 prosent for områder som omtales som databehandling og kommunikasjon, til 92 prosent for narkotika og medisin.

Ulike årsaker

I artikkelen drøftes årsakene til forskningen er i ferd med å bli mindre «original». I noen sammenhenger antydes det at innovasjonen er avtagende fordi all den "lavhengende frukten" allerede er tatt. Dette avvises av forfatterne fordi tendensen observeres breitt på tvers av alle felt. Nedgangen er neppe drevet av kvaliteten på det publiserte arbeidet eller av endringer i siteringspolitikk, men fordi vitenskapen i økende grad stoler på et smalere sett med eksisterende kunnskap, noe er hemmende for vitenskapelig fremgang. Dette på tross av at det kan være til nytte for individuelle karrierer.

For mye publisering

Forskerne peker også på den økende kunnskapsbyrden som forskere er pålagt å lære, noe som betyr mer tid brukt på trening i stedet for å skyve vitenskapens grenser. Artikkele krever ytterligere investeringer i langsiktige, risikofylte prosjekter som vil tillate akademikere å gå utover dagens "publiser eller gå til grunne"-forskningskultur.

Manglende internasjonal prestisje hinder rekruttering

I en [artikkel](#) i tidsskriftet *Higher Education* undersøker NIFU-forskere hva som hindrer universiteter i å ansette de beste forskerne.

I artikkelen undersøker forskerne hva vitenskapelig ansatte anser som de største hindringene når det gjelder å rekruttere de beste akademikere. Datamaterialet er hentet fra tre europeiske land: Norge, Nederland og Storbritannia, og fra to ulike fagområder: økonomi og fysikk.

Hele 29 prosent av vitenskapelig ansatte i Norge anser internasjonal prestisje som den største hindringen i å ansette de beste akademikere. Kun seks prosent av svarene fra Storbritannia tilsier det samme. Dette tyder på at internasjonal prestisje er en stor hindring når det kommer til å ansette de beste akademikere ved norske universiteter, hevder forfatterne.

Rangeringer

I artikkelen argumenterer forskerne for at fokuset på prestisje sannsynligvis har en sammenheng med Norges avsidesliggende plassering i forhold til sentrum av Europa, i tillegg til at norske universiteter ikke skårer like høyt på internasjonale målinger som eksempelvis britiske universiteter. Respondentene fra Storbritannia anser lønn som den største hindringen. I Nederland og Norge er det også ansett som en stor hindring, men akademikere i Nederland anser arbeidsmengde som den største hindringen.

Faglige forskjeller

Forskerne finner også store forskjeller i svarene basert på fagområder. Der halvparten av økonomene anså lønn som den største barrieren, anså kun en fjerdedel av fysikerne det samme. I tillegg vektla økonomene prestisje som en viktig hindring dobbelt så mange ganger som fysikerne. Artikkelen viser at internasjonal prestisje og lønn er viktige faktorer for å være konkurransedyktig i det akademiske arbeidsmarkedet.

Halvparten av doktorkandidatene fortsetter i akademia

Etter avlagt doktorgrad får omtrent halvparten jobb i akademia, mens mange fortsetter karrieren i næringslivet eller offentlig sektor, viser nye [tall fra Statistisk sentralbyrå](#) (SSB). Blant utenlandske statsborgere, forlater nesten halvparten landet etter fullført grad.

Forskerrekrutteringsmonitoren til SSB viser at 78 prosent av de rundt 19 000 personene som ble tatt opp på et doktorgradsprogram i perioden 2005–2015 hadde disputert (avlagt doktorgrad) ved utgangen av 2021. Antallet som starter på en doktorgrad, har økt over tid. Det var rundt 1 500 i 2005, men nesten 2 300 i 2021.

Flere utlendinger

Samtidig har andelen med utenlandsk statsborgerskap økt fra 22 prosent til 48 prosent. Litt flere av de med norsk statsborgerskap enn de med utenlandsk statsborgerskap hadde disputert, henholdsvis 80 og 75 prosent. Forskerrekrutteringsmonitoren følger karriereutviklingen i Norge for personer som er tatt opp på et doktorgradsprogram. Du finner tabellene [i statistikkbanken under Forskerpersonale](#).

Går til akademia

Statistikken viser at litt over halvparten av de som disputerer går til en jobb i akademia. Andelen er litt høyere (54–55 prosent) de første to årene etter disputas, hvor mange går inn i postdoktorstipender eller andre midlertidige stillinger. Senere ligger andelen stabilt rundt 50 prosent. I akademia er det vanligste en stilling ved et universitet eller en høgskole, mens rundt 20 prosent jobber i et helseforetak og like mange i instituttsektoren. Akademia omfatter her FoU-stillinger i universiteter og høgskoler, instituttsektor og helseforetak.

Av de som ble tatt opp på doktorgradsprogram 2005–2015 og hadde disputert per 2021, jobbet 30 prosent utenfor akademia. Det vanligste er næringslivet, men en god del går til offentlig sektor, særlig helsetjenester, offentlig administrasjon og undervisning.

Flutter tilbake

Nesten 20 prosent av de som har avlagt graden var ikke sysselsatt i Norge. SSBs analyser viser at 45 prosent av personene med utenlandsk statsborgerskap som har avlagt doktorgrad i Norge i perioden 2005–2015, ikke var registrert bosatt her i 2021. For de med norsk statsborgerskap hadde så godt som alle fortsatt bostedsadresser i Norge.

1 av 3 vil gjerne skrive mer på norsk

Å skrive på norsk er lite karrierefremmende er hovedfunnet i en [rapport](#) selskapet Rambøll har laget på oppdrag av Språksamlingene ved Universitetet i Bergen og Språkrådet.

Selskapet Rambøll har kartlagt arbeidet som gjøres med norsk fagspråk og terminologi ved universiteter og høyskoler. De har spurt ansatte hvor mye engelsk og norsk de bruker i vitenskapelige artikler, andre faglige tekster og i undervisning.

90 prosent skriver på engelsk

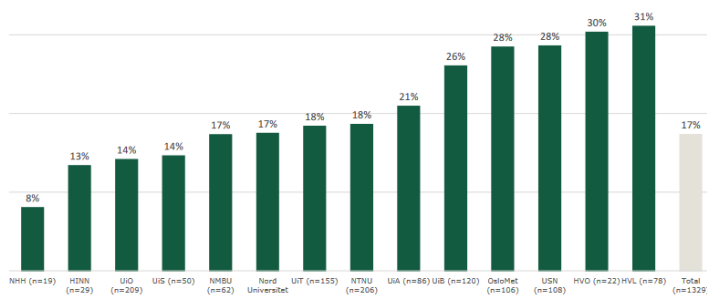
90 prosent av de spurte har skrevet minst én vitenskapelig artikkel på engelsk de siste to årene, og 35 prosent har skrevet på norsk. Omtrent halvparten, 49 prosent mener de skriver nok norsk, men 35 prosent kunne tenke seg å skrive mer norsk. Det er først og fremst karrierehensyn som hindrer fagansatte å skrive mer norsk (se tabell fra Rambøll). 17 prosent mener at det fremmer karrieren å skrive fagtekster på norsk, mens 71 prosent mener det fremmer karrieren å skrive på engelsk. 16 prosent svarte at det ikke er vesentlige hindre fra å skrive vitenskapelige artikler på norsk. Innen naturvitenskap og teknologi er det 25 prosent som mener det er uaktuelt for dem å skrive norsk.

Årsakene

Dette er årsakene til at mange ikke skriver vitenskapelige artikler på norsk, ifølge rapporten:

- Det er få relevante publiseringskanaler – 58 %
- Kunnskapen når ikke bredt nok internasjonalt – 50 %
- Lite karrierefremmende – 42 %
- Ikke tid – 19 %
- Mangler norske fagord og faguttrykk – 12 %
- Kan ikke godt nok norsk – 10 %

«PÅ MIN ARBEIDSPASS VIL DET FREMME KARRIEREN MIN OM JEG BRUKER TID PÅ Å SKRIVE FAGTEKSTER PÅ NORSK» - ANDEL ENIG ELLER DELVIS ENIG PER INSTITUSJON

n=1289 20

Distriktsungdommen begynner senere i høyere utdanning

Studenter fra distriktet har høyere gjennomsnittsalder når de begynner i universitets- og høyskoleutdanning sammenlignet med studenter fra mer sentrale steder, viser analyse fra [Statistisk sentralbyrå \(SSB\)](#).

Blant de som fullførte videregående med studiekompetanse i 2016, hadde ni av ti vært registrert i universitets- eller høyskoleutdanning i perioden fra 2016 til 2021. 42 prosent hadde direkte overgang fra oppnådd studiekompetanse til universitets- og høyskoleutdanning i 2021. Analysen utforsker distriktsdimensjonen i utdanningsløpet. 70 prosent av elever fra sentrale kommuner begynner i studieforberedende løp i videregående skole. I distriktene er det omvendt, hvor 7 av 10 velger yrkesfaglige løp i Vg1. Forskjellene i elevenes retningsvalg gjør at man i utgangspunktet har en større andel elever fra sentrale steder som er klare for universitets- og høyskoleutdanning etter endt videregående enn i distriktene. Totalt var det 48 100 førstegangsregistrerte i universitets- og høyskoleutdanning i 2021 i Norge.